

Національна спілка краєзнавців України
Управління культури Житомирської облдержадміністрації
Житомирський обласний краєзнавчий музей
Житомирська обласна універсальна наукова бібліотека
імені О.Ольжича
Житомирська обласна організація НСКУ

ПОСТАТІ ЗЕМЛІ ЖИТОМИРСЬКОЇ

НАУКОВИЙ ЗБІРНИК
«ВЕЛИКА ВОЛИНЬ»
Праці Житомирського науково-краєзнавчого
товариства дослідників Волині,
Житомирської обласної організації НСКУ

Випуск 51

Матеріали Всеукраїнської науково-краєзнавчої конференції з
міжнародною участю
«Постаті землі Житомирської»,
присвяченої 120-річному ювілею видатного класика української
літератури XX ст., перекладача, публіциста
Максима Тадейовича Рильського

Житомир, 22-23 травня 2015 р.

Бердичів
Видавець: ФОП Мельник М.В.
2015

УДК 908(477)
ББК63.3(4Укр-4Жит)

Постаті землі Житомирської. Науковий збірник «Велика Волинь». Матеріали Всеукраїнської науково-краєзнавчої конференції присвяченої 120-річному ювілею М. Т. Рильського. Вип. 51 / Упоряд. П. С. Скавронський – Бердичів: ФОП Мельник М. В., 2015. – 200 с; іл.

У науковому збірнику вміщено статті і повідомлення учасників Всеукраїнської науково-краєзнавчої конференції з міжнародною участю присвяченої 120-річному ювілею класика української літератури ХХ ст перекладача, публіциста Максима Тадейовича Рильського, яка відбулась 22-23 травня 2015 р. в м. Житомирі. Розрахований на науковців, освітян, краєзнавців музейних працівників та широке коло читачів.

Редакційна рада:

Градовський Ю. Г., начальник управління культури Житомирської обласної державної адміністрації, народний артист України

Грузька Л.П., в.о. директора Житомирського обласного краєзнавчого музею член правління Національної спілки краєзнавців України

Скавронський П. С., директор Музею історії міста Бердичева, голова правління Житомирської обласної організації Національної спілки краєзнавців України

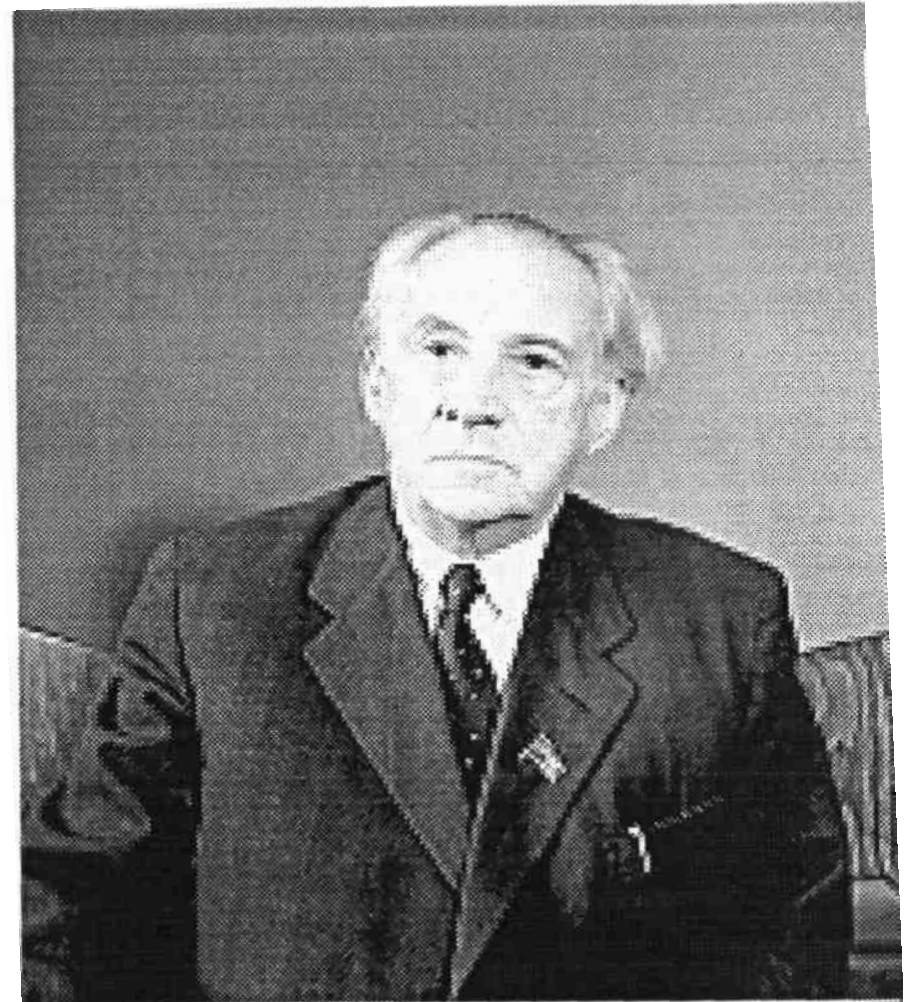
Студійський В. А., професор кафедри політекономії Київського національного економічного університету імені В. Гетьмана, доктор історичних наук

Ярмошик І. І., завідувач кафедри спеціальних історичних дисциплін Житомирського державного університету імені Івана Франка доктор історичних наук, професор.

Відповідальний за випуск: Скавронський П. С.

Упорядник: Скавронський П. С.

Матеріали публікуються в авторській редакції, автори несуть відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв та інших відомостей

МАКСИМ ТАДЕЙОВИЧ РИЛЬСЬКИЙ

19.03.1895 — 24.07.1964

ПОЕТ, ПЕРЕКЛАДАЧ, ЛІТЕРАТУРОЗНАВЕЦЬ
ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ

Розділ I. ЖИТТЯ І ДІЯЛЬНІСТЬ М. Т. РИЛЬСЬКОГО	11
Білоус П. В. Максим Рильський на тлі епохи	11
Коваленко Р. Я. Зустріч з поетом. Роки по тому... (М. Т. Рильський у документах Державного архіву Київської області)	16
Науменко Н. В. Студії перекладів верлібру Максима Рильського	20
Савицький І. Л. Земляк Максима Рильського	28
Астасюк І. М. Вивчення творчості Максима Рильського на уроках української літератури в загальноосвітній школі	38
Кучерява В. М. Ознайомлення з життям і творчістю Максима Рильського на уроці літературного читання в 2 класі	48
Гладкий А. В., Голубчиков Ю. Н. Исторические изломы российского криведения	55
Мартинюк М. В. Фольклорні настрої творчості М. Рильського	65
Сінчук В. І. Військово-патріотична лірика М. Т. Рильського	70
Авраменко М. Д., Олексієнко Т. Г., Швець М. Я. Шевченкознавство та поетична шевченкіана М. Т. Рильського	74
Розділ II. М. Т. РИЛЬСЬКИЙ І ЖИТОМИРЩИНА	89
Авраменко М. Д. Літературно-меморіальний музей-садиба родини Рильських в селі Романівка	89
Козельський Я. Д. Вчорайшанська життєва сторінка М. Рильського	99
Вітренко В. В. Вшанування пам'яті Лесі Українки в 1940-х роках у місті Новограді-Волинському: з історії однієї фотографії	103
Козельський Я. Д. «Романівська весна»... у Старій Синяві	116

Петрухіна В. О. Діяльність бібліотек Бердичева по популяризації літературної спадщини М. Т. Рильського	121
Калінська А. В., Калінська Я. Ю. Поет любові, краси і волі	125
Бламскевич Т. П., Якубовська Л. В. Формування нових відносин до природи із врахуванням екологічних законів в поетичному епосі М. Рильського	128
Голованова І. Л. Поетова Романівка – душі й серцю мила	135
Розділ III. ПОСТАТІ ЗЕМЛІ ЖИТОМИРСЬКОЇ	137
Студінська Г. Я., Студінський В. А. Видатні особистості в системі регіонального бренду Житомирщини	137
Козельський Я. Д. Над річкою Роставицею побачив світ і став відомий у Європі	147
Тарабукін О. О. Я. В. Яроцький – дослідник археологічних старожитностей східної Волині	149
Жмуришук М. П. Вадим Крищенко і Житомир	160
Самойленко Л. І. Анатолій Шевчук – митець, письменник та дослідник української образотворчості	164
Скавронський П. С. Доля одного з директорів Бердичівського музею – Куткіна Б. В.	172
Ковтун І. А. Видатний геодезист та астроном Ієронім Іванович Стебницький	176
Каленюк С. П. Гордій Брасюк – письменник, який випав з історії	184
Свінцицька А. С. «Єдина радість для мене – це сцена, театр, репетиції...»	191
Тимошенко В. І. Уродженці Житомирщини – творці Збройних сил України в 1917-1920 рр.	197
Градовський П. М. Нащадки великого етнографа	203
Бабуцький С. І., Голяченко О. С. Горошківська родина Литвинчуків – гордість України	213

Майданович-Лосенко Н. М. Заслужені працівники культури України на Малинщині та їх вплив на формування мистецького простору району	219
Васильченко В. С, Дунаєвська О. Ф. Видатні вчені природничих наук, які народилися в Житомирі	229
Голяченко О. С. Галерея видатних постатей Горошківщини: земляки та «символи присутності»	235
Кацемба Ю. Л. «Спогади...» чуднівчанина Генріха Жевуського	241
Котенко В. В. Археолог Д. Березовець як дослідник слов'янської кераміки	249
Цейк Г. В. Декабрист І. С. Повало-Швейковський	255
Дурава Н. Л. Палітра поколінь	258
Криловець М. Г. Використання літературного краєзнавства Житомирщини в соціальному вихованні молоді	262
Петько Т. А. Мелодії Лесиноного краю	267
Подобна Є.В. Д. Ярошевич та В. Короленко і історії полтавської журналістики початку ХХ століття	279
Тарабукін О.О. До питання про місце поховання Героя Радянського Союзу Івана Степанович Саснка	287
Грбарчук Н. В. Юзеф Ігнацій Крашевський як дослідник Волині	295
Коган Л.Г. Звягельські цадики	298
Захарчук Н. М., Скавронський П. С. Постаті спортивної слави Бердичева в експозиції музею історії міста	310
Коломієць Л. В. Теодор Раковецький — гравер кармелітської друкарні у Бердичеві	317
Розділ IV. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ КРАЄЗНАВСТВА	322
Стельникович С. В. Постать Т. Шевченка як об'єкт нацистської пропаганди в генеральному окрузі «Житомир	322

Єршов В. О. З історії наукової діяльності Житомирської обласної спілки поляків України (1989–2014)	327
Церковна А. С. Англійські мандрівники про українські етнічні землі	337
Білявська В. С. Волинські містечка у «Мумуарах із життя» Є. Фелінської	342
Климчук А. М. Нумізмати Житомирщини у праці Антонія Ришарда «Польський нумізматичний альбом»	349
Ярмошик І. І. Участь населення Волинської губернії в польському січневому повстанні 1863–1864 рр.	352
Барилук В. В. Січневе повстання 1863–1864 рр. в контексті польського національно-визвольного руху на Правобережній Україні у ХІХ столітті.	357
Пасюк І. М. Маловідомі сторінки партизанського руху на Житомирщині	360
Буднік С. В. Наводнение, их причины и последствия	366
Данилюк Ю. В. Тасмнича Чуднівська фортеця	375
Думанський Б. В. Римські денарії та їх «варварські наслідування» на території України	379
На книжкову полицю	383
Коржовська О. В. Літературний погляд у минуле	383
Дурава Н. Л. Корисне і необхідне видання	385
Косенко В. В. Путівники музеями Житомирщини	387
З епістолярної спадщини	391
Рильський М. Т. Микола Шпак	391
Хроніка діяльності Житомирської обласної організації Національної спілки краєзнавців України (2014 р.)	394
КРАЄЗНАВЧІ ЮВІЛЕЇ	401
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	402

УДК 908

САМОЙЛЕНКО Л. І.
(м. Бердичів)

**АНАТОЛІЙ ШЕВЧУК – МИТЕЦЬ, ПИСЬМЕННИК ТА ДОСЛІДНИК
УКРАЇНСЬКОЇ ОБРАЗОТВОРЧОСТІ**

В статті представлено матеріали про життєвий і творчий шлях відомого на Житомирщині і за його межами дослідника образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва, письменника, перекладача, вчителя А. М. Шевчука – фундатора Незалежного центру етнографічних та мистецтвознавчих досліджень Житомирського Полісся.

Ключові слова: українство, Житомирщина, митець, мистецтвознавство, новатор-дослідник, етнопростір.

На щастя, існують особистості, що дарують світу висоту і усвідомлення його безконечності. Такою обистістю, безсумнівно, був Анатолій Шевчук, – людина універсального обдарування і великого таланту.

Анатолій Шевчук, історик українського образотворчого мистецтва, письменник-перекладач, етнограф, колекціонер народився 24 грудня 1954 року в районному містечку Романів, що на Житомирщині. Однак, видноколом свого дитинства вважає село

Велика Козара, де пробігли перші п'ять років у прабатьківській хаті. Після закінчення Держинської загальноосвітньої середньої школи в 1972 році через рік він вступив на факультет іноземних мов Житомирського державного педагогічного інституту ім. І. Франка. В студентські роки коло його зацікавлень охоплював цикл мовознавчих предметів, серед яких курс лекцій з лексикології Дмитрія Івановича Квеселевича, старшого викладача англійської мови, майбутнього доктора філологічних наук, та із стилістики, прочитаних Валентиною Петрівною Сасіною, майбутнім кандидатом філології.

У час студентських років він опанував академічні знання з англійської мови, літератури Англії та Америки. А після закінчення інституту удосконалював англійську мову, працюючи більш ніж сімнадцять років військовим перекладачем.

Весь час його манив світ майстерності викладання англійської мови як в середніх, так і у вищих навчальних закладах. Він впроваджує творчі новачії та технології складання програм з англійської мови в культурно-мистецьких середніх навчальних закладах, працює над навчально-методичним посібником «Ukrainian Folklore for Pupils and Students of Higher Schools», виграє грант експертної комісії відділу преси, освіти та культури при Посольстві Сполучених Штатів Америки на фінансування цього посібника.

Протягом чотирьох років виходять ще два навчально-методичні посібники з грифом Міністерства освіти та науки України – «English through Native Tales and the Ukrainian Diaspora of America» (2005) та «Our Living English» (2008). Творчо починає працювати над навчально-методичним посібником з англійської мови «Mastering English».

Поряд з вищезгаданими посібниками з вітчизняними класичними елементами методики викладання англійської мови, виходить низка цікавих його мовознавчих публікацій в журналі «Іноземні мови в навчальних закладах», де завдячуючи творчим зусиллям пана Анатолія була озвучена творчість Патриції Поллако, сучасної американської дитячої письменниці Він видруковує есей-портрет «На лінгвохвилях пограниччя тисячоліть» до 70-річчя від дня народження Дмитра Івановича Квеселевича, найавторитетнішого українського вченого-мовознавця на перехресті тисячоліть, фундатора житомирської лінгвістичної школи, яка після його смерті поступово починає зникати з мовознавчих осягів Житомирщини.

А статті «Віслава Шимборська в українській перспективі» та «Увійти в інтегрований світ планети Земля» в номерах вищезгаданого журналу свідчать про те, як вчений-новатор прагне розширити обрії наукового спілкування в Україні, особливо на теренах земель мудро-шляхетної Волині Більше того, регіональна науково-практична конференція «Ethnoculture and Identity: Looking for a Bridge to English», фундатором якої був пан Анатолій Шевчук в 2009 році, засвідчила, що його вихованці будуть завжди зміцнювати

прагматичність знань з іноземних мов і розширювати культурно-просвітницькі стосунки з Європою.

Мовознавче коло досліджень Анатолія Шевчука поступово розширюється, про це свідчить і його успішний виступ «Питання про мистецтвознавчу термінологію в українському перекладознавстві: Українські термінологічні словники з мистецтвознавства й етнології» на науковій конференції пам'яті Миколи Трохименка, яку zorganizували Інститут мовознавства ім. О. Потебні та Інститут мистецтвознавства, фольклористики і етнології ім. М. Рильського НАН України.

Проблеми аналізу мистецтва перекладу творів українських письменників англійською мовою стають об'єктом його досліджень також, Про це констатують ряд високофахових публікацій. Серед них ми зустрічаємо: Англomовні переклади поезій Лесі Українки крізь призму модерністської практики» (Український модернізм зі столітньої відстані. – Рівне, 2001), Творчість Валерія Шевчука в англomовному світі: лінгвостилістичний аналіз перекладу англійською мовою повісті «Місяцева зозулька із ластів'ячого гнізда» (Волинь. Житомирщина (історико-філологічний збірник з регіональних проблем). – Житомир, 2004), «Проблема перекладу англійською мовою прізвиськ дійових осіб та топонімів у поемі-казці «Лис Микита» І. Франка» Зісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – Житомир, 2005, № 22).

Анатолій Шевчук робить перші спроби на терені краснописменства у 2002 році, заснувавши літературно-художню серію «Метелик» при Житомирському державному комунально-газетному видавництві «Полісся», де протягом п'яти років виходять його етнооповіді «Куряче яйце» українською та польською мовами), «Про Василю, Миколу та Того, що під припіком сидить» та «Краса у глині» (авторський переклад на англійську мову), «Як в Україні витинанки з'явилися» (українською, польською та англійською мовами). Концепція серії полягала у демонстрації невичерпних можливостей таких суміжних видів, як мистецтво Слова і мистецтво Пензля. до співпраці було залучено ж відомих митців – живописця Юрія Дубініна, майстра народної творчості, лауреата премії імені Івана Огієнка Олексія Макарєнка, так і молодих – графіка Миколу Соболівського, Сергія Носка художника зі Львова, і зовсім юну колишню студентку Житомирського училища культури і мистецтв ім. І. Огієнка Катерину Хилнок. Його етнооповіді озвучувалися на міжнародних культурно-просвітницьких проектах Європи, включаючи фестиваль «Багатокультурний Люблін», і мають досить похвальні відгуки як в Канаді, так і в Америці. «За словами американки Гейл Гашлі, волонтерка Корпусу Миру США, ці книжки викликають непоборне бажання штати та осягати українську культурну спадщину» [8, с. 35].

Багатогранність таланту Анатолія Шевчука починається, передусім, з великої любові до слова, до рідної мови. Саме через естетичну призму слова

він прийшов до мистецтва вишивки, витинанки, малярства, відчув величезну перетворюючу силу мистецтва і, зокрема, мистецтва Полісся.

«І от в останній чверті XX ст., коли ніхто на Житомирщині не вивчав мистецьку спадщину, з'являється світла і своєрідна постать Анатолія Шевчука. Неповторність його досліджень, публікацій і розвідок полягає в тому, що він має водночас здібності письменника, перекладача, мистця і мистецького критика. Природа рідко кому дарує такі таланти», – так говорив про нашого земляка Заслужений діяч культури України з Полтавщини Віталій Ханко.

Перегортаючи сторінки його творчого життя, можна ствердити, що все починалося із одноособової виставки вишитих його руками рушників та верхньої святкової жіночої та чоловічої ноші, яка проходила під назвою «Цей перший сніг ниткопису мого» в обласній універсальній науковій бібліотеці, зміцнювалося його позицією створення відділу образотворчого мистецтва при Житомирському училищі культури і мистецтв ім. І. Огієнка.

Загадковість і глибина узорів вражала митця ще з дитинства. Основою вишивки Шевчука є пізнання першовитоків нашого життя, спроба відгадати давні прасимволи, наповнивши їх сучасним змістом. Кожна його вишита річ – то ціла оповідь про якусь подію чи людину. Справжню потребу «оповідати нитками» на білому полотні відчув уже в зрілому віці. Особлива любов до овручських обрусів допомогла повернутися до образів своїх предків, доторкнутися до найпоетаємніших для нього двох світів – язичницького та християнського.

Орнамент на рушнику «1000-річчю хрещення Київської Русі» виконаний таким чином, що його можна розглядати з двох ракурсів. У прямому зображенні мотивом «вазон» який розділений чорною «розеткою» (бо життя людини швидкоплинне), відтворений дохристиянський період, коли людина міцно була пов'язана з природою. Повернувши рушник верхом, ми ніби поринаємо у період християнський. В «орнаменті «вишняки» впізнаються квітучі села України з однокупольними церквами. Об'єднуючим началом цих двох світів виступає Берегиня, у християнстві – Оранта.

В основу своїх рушникових орнаментів майстер поклав характерний для геометричного декору давнього мистецтва елемент – лінію, якою творяться різні фігури-символи: коло (образ Всевишнього), трикутник (зачаток життя), хрест (символ сонця), ромб (хліборобська праця, поле), дерево життя (символ родоводу). Анатолій Мефодійович дотримувався двох традиційних для Полісся кольорів: червоного та чорного на білому тлі.

Майстер також розробив цілий цикл орнаментів для сорочок під назвою «Родина». Спочатку з'явилися сорочки календарно-обрядові (різдвяна, великодня, зеленосвятська). У кожний візерунок вкладалося щось надзвичайно суттєве і значиме, пов'язане з відповідним календарним циклом. Наприклад, у різдвяній ромболаманною лінією А. Шевчук відтворив своєрідні «ходіння»

колядників і щедрувальників від хати до хати зі звісткою, що «Син Божий народився». А в пасхальній сорочці передано площину писанки (із солярним знаком) як неодмінного атрибуту свята.

«А. Шевчук творив сорочку не просто як виставкову річ, її слід одягати, вважав він, бо вишиванка акумулює в собі доброту, чесність, любов до рідної землі, творчу силу поколінь, соціальні та морально-етичні переконання, які насажують енергією і наше покоління»[7, с. 45].

У творчому доробку з історії та критики українського декоративно-прикладного і образотворчого мистецтва Анатолія Шевчука можна нарахувати понад 140 статей, які були надруковані у провідних журналах України – «Образотворче мистецтво», «Українська культура», «Артанія», «Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колеґіумах», «Педагогічна Житомирщина», «Український театр» та наукових збірниках музеїв, науково-дослідних інститутів Києва, Рівного, Луганська та Житомира. Його коло осягань охоплює також пласт творчих напрацювань українських художників, які жили або живуть поза межами України. Серед них стаття аналізу мистецтвознавчої праці Аркадії Оленської-Петришин, творчого доробку Миколи Бідняка, Едварда Козака, Емми Андіївської тощо.

Його монографія «Українська образотворчість: пошуки істини» є першою візиткою про відчайдушність автентичного мистецтва Житомирського Полісся. А альбом «Олексій Макаренко» написаний у співавторстві з Бандою Чайковською і видрукуваний українською та англійською мовами, став прикладом, як нам слід шанувати таланти із народу.

Він плідно працює з видавничою фірмою «Софія-А», перекладаючи ряд мистецьких альбомів із серії «Наш час – наш простір», серед них варто згадати альбоми про Петра Печорного, Миколу Бідняка, Аку Перейму, Емму Андіївську, Віктора Скубака, Богдана Ділету, Миколу Мазура, Олександра Садовського та Любомира Яремчука.

Мистецький альбом «Павло Волик» (українською та англійською мовами), над яким працював Анатолій Мефодійович Шевчук, засвідчив його бережне ставлення до рідного слова та іншомовного в його творчому житті.

Одним з найбільших талантів пана Анатолія було вміння об'єднувати людей небайдужих до долі мистецького світу Полісся. А. М. Шевчук заснував Незалежний центр етнографічних та мистецтвознавчих досліджень Житомирського Полісся і мріяв про створення у Житомирі Українського дому, про те, щоб мистецький світ Полісся увійшов до скарбниці української та світової культур.

Життя будь-якого міста складається з долі його мешканців яку вони творять самі. Дякуючи пану Анатолію місто Житомир наповнювався яскравими подіями, чудовими виставками. Мистецькі проекти, які успішно були матеріалізовані Анатолієм Шевчуком, уже занесені на сторінки українського образотворчого мистецтва, серед них ми згадуємо про першу

пересувну виставку «З любов'ю до України» (2004–2005), «Хутір Маричевського» (2006), другу Всеукраїнську виставку витинанкарства «ВитАрт» (2007), «Батьківська хата: правитоки» (2007–2008), «Українськість глини Лесі Денисенко-Єременко» (2008), «Пра-Зна-Ковість» (одноособова виставка творів Наталії Галушко-Аксьоненко, 2008), вечір-спогадів «Мандри Юрка Ґудзя» (2009), «У пошуках білого полотна» (графічні твори Віталія Правдицького, 2009), «Прозірність новочасся» (2009), «Шлях Орія» (великодня виставка-фестиваль писанок пам'яті Олексія Макаренка, 2009), «Око і етнопростір» (групова виставка сучасного декоративного та образотворчого мистецтва пам'яті Миколи Маричевського, 2009), «Ангели віншують» (різдвяна виставка народної творчості та професійних художників декоративного мистецтва України, 2010), «Нев'януча постель» (пересувна виставка творів Олександра Слудковського до 50-річчя від дня народження, 2010), «Веселкою Іриди» (виставка творів Марини Вербицької, 2010), «Зернина етноправди» (виставка творів учнів Віталія Правдицького, учителя Червоноармійської художньої школи, 2010), «Мить фарбозвуків» (виставка олійних творів Наталії Макачук та Анатолія Панькового, 2010), «Поліський витинанкоспів Косова» (обласна виставка витинанок з участю Наталії Галушко-Аксьоненко, Тетяни Маринкевич та Ольги Покотило, 2010),

Останній мистецький проект «Око і етнопростір» пам'яті Миколи Маричевського, завершився науково-практичним семінаром викладачів, вчителів, наукових співробітників музеїв та працівників культури на тему «Художники, етнографи та історики образотворчого мистецтва України на теренах культурно-просвітницького простору шкільної освіти».

Далеко не кожному вчителеві вдається поєднувати майстерність з глибокими науковими дослідженнями. Анатолію Мефодійовичу пощастило, цей талант залишився з ним до останніх днів життя. За два роки роботи у Житомирській філії Європейського університету на посаді старшого викладача кафедри соціально-гуманітарних дисциплін, Шевчук здобув прихильність колег та студентів. Вони поважали його за творчу ініціативу, знання предмету та вміння його викладати. Працюючи викладачем А. М. Шевчук доклав багато зусиль, щоб організувати першу регіональну науково-практичну конференцію «Нова доба поліссезнавства Житомирщини», на яку з'їхалися етнографи, краєзнавці, майстри народної творчості, історики мистецтва, вчителі шкіл та викладачі вищих навчальних закладів м. Житомира та області. Йому також належала ідея проведення виставки та круглого столу «Доленосність шкіл художнього фарфору України на перехресті тисячоліть» пам'яті лауреата Шевченківської премії Валентини Трегубової у рамках X Всеукраїнської науково-практичної конференції «Реформування соціально-економічної сфери України та напрямки його здійснення». Конференція зібрала науковців та художників-фарфоровиків із Києва, Одеси, Коростеня, Полонного, аби

привернути увагу до болючих питань, пов'язаних із закриттям фарфорових заводів у Баранівці, Коростені, Попонному, Довбиші.

Анатолій Шевчук як історик українського образотворчого мистецтва також написав шість сценаріїв до документальних телевізійних фільмів про сучасних українських майстрів пензля образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва, які були матеріалізовані на Житомирському обласному телебаченні. Глядачу надовго закарбувалися у пам'яті цікаві мистецькі узагальнення та фрагменти відеорядів із фільмів «Генна неповерховість Павла Волика», «Доля коростенського фарфору», «Цей перший сніг ниткопису мого», «Третє повернення» і т.д.

Творчим та дослідницькими ідеями прониклася і родина А. Шевчука. Дружина Ванда Чайковська – це не просто розуміння, підтримка, затишок і смачний обід, але й співавтор ряду публікацій, неймовірно теплого дослідження-альбому «Олексій Макаренко». Донька Ярослава – співавтор «Метелика», зять Андрій Савенець – письменник, фахівець у галузі перекладознавства. Усі кандидати наук.

Душа пана Анатолія мала предивне серце, воно завжди було вразливе до чужої біди та випромінювало неабияку любов до кожної людини. До нього горнулися люди. Колеги, митці, учні цінували його відношення, його розум, його талант, його зворушливе ставлення до всього рукотворного, з ним цікаво було спілкуватися. Вражало, як він умів любити нашу рідну поліську землю, оту батьківську хату, як з великою повагою ставився до історії України, до постатей чи то сучасних, чи минулих, як шанував молоді талановиті обдарування, як опікувався ними, як щиро і по-батьківськи підтримував їх. Це у нього виходило щиро і природно.

А ще боліла його душа за все українське. Анатолій Мефодійович був людиною шляхетної вдачі, митцем із неповторним мистецьким почерком та інтерпретацією теми й умінням передати її сучасною образною мовою, знавцем природи та особливостей українського мистецтва як класичного так і народного. Лінія українського мислення й відчуття проходить крізь усю його діяльність, філософією якої була невідривність від джерел, від рідного фунту.

А. Шевчук був у повні нових теоретико-мистецьких, педагогічних і просвітницьких задумів та планів у славу звершень нової України, з вірою у народотворчі сили, що виведуть, нарешті, цю казково велику європейську націю на світові виднокола.

57-му сторінку свого життя Анатолій Мефодійович лише відкрив, та не дочитав її до кінця. За два дні до своєї кончини на прес-конференції у Києві він доводив телеглядачам абсолютну перевагу української окарини (зозулиці) перед південно-африканською вувузелою. Хіба могло бути інакше! 31 березня 2011 року пішов, залишивши нам свій світ. «Переконливо і вагомо – як усе, що робив, заперечив цинічне твердження про незамінність: незамінні люди є»

[9, с. 415]. Його дорога на шляху Житомирського українства була неповторною, правдивою і щирою, красивою і доброю, як і він сам.

«Сутності цього чоловіка вистачить і живим, і ще не народженим, що будуть жити його правдою, його гідністю, якої в маестро було так багато. Він був Берегом нашого часу. Епоха випробувала його на мужність, глибину знань. Він викликав епоху на захист високих ідеалів, на захист від антикультури, невігластва» [3, с. 36].

Згадуючи світлий образ А. Шевчука, на думку приходять слова В. Жуковського:

*Про дорогих супутників, які наш світ
Присутністю своєю надихнули,
Ти тужно не кажи, що їх нема,
А з вдячністю, що вони були.*

Він був у нашому житті, був разом з нами. І вже тільки тому наш світ став кращим.

1. Бовкун С. Сакральні голоси Полісся // Житомирщина. – 2003. – 21 січня.
2. Дмитренко М. До берегів справжньої України // Орієнтир 6+1. – 2004. – 20 травн.
3. З некролога // Артанія. – 2011. – № 1. – 36 с.
4. Ліберда І. Сучасна казка-бувальщина // Житомирщина. – 2004. – 28 січня.
5. Рідне мистецтво [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nativeart.eu.
6. Савенець А. Уроки буття собою // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2004. – №3. – С. 174-177.
7. Чайковська В. Одвічний поліський мотив // Образотворче мистецтво. – 1996. – №2. – С.44-45.
8. Чайковська В. З любов'ю до людини // Образотворче мистецтво. – 2005 – №2. – 35 с.
9. Чайковська В. Про автора: випрозорюючи красу рідного слова і часу // Рідне мистецтво. – Житомир : Полісся, 2012. – С. 8-12.
10. Чернюк С. Походження планети // Рідне мистецтво. – Житомир : Полісся 2012. – 415 с.
11. Шевчук А. Соломченко М. Навпростець до взорів своєї України // Матеріали Другої Всеукраїнської науково-практичної конференції «Педагогічні пошуки у галузі мистецької освіти в Україні на межі третього тисячоліття: традиції, сучасність, перспективи». – Луганськ. – 2003 – С. 293–296.

12. Шевчук А. Народне мистецтво Житомирщини // «Поліссязнавство: наукові фольклорно-етнологічні мистецтвознавчі студії». – Рівне : Волинські обереги. – 2006. – С. 175-180.
13. Шевчук А. Українська образотворчість: пошуки істини. I частина. – Київ : Софія–А, 2007.
14. Шевчук А. Українська образотворчість: пошуки істини. II частина. – Київ: Софія–А, 2007.
15. Шевчук А. Рідне мистецтво: статті та есе з історії і критики декоративно-ужиткового та образотворчого мистецтва. – Житомир : Полісся, 2012. – 416 с.
16. Шевчук Я. Про батька // Світло спілкування. – 2012. – № 14. – С. 10-11.
